

УДК 347.91/.95

DOI <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2024-1-16>**Долинська Марія Степанівна,**

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри господарсько-правових дисциплін
Інституту права,
Львівський державний університет внутрішніх справ,
вулиця Городоцька, 26, Львів, 79000, Україна
ORCID: <https://orcid.org/00000-0003-0352-5470>

ДО ПИТАННЯ ПОСВІДЧЕННЯ ФІЗИЧНИМИ ОСОБАМИ ДОВІРНОСТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Дослідження присвячено актуальним проблемам нотаріального та цивільного законодавства України.

Метою дослідження є аналіз правового регулювання інституту посвідчення довіреностей у незалежній Україні протягом 1991–2023 років, в тому числі тих, що прирівнюються до нотаріально посвідчених в умовах воєнного стану в Україні.

Схарактеризовано розвиток законодавчого регулювання посвідчення органами нотаріату та квазінотаріату від імені фізичних осіб довіреностей, в тому числі прирівняних до нотаріально посвідчених, в Україні протягом 1991–2023 років.

Інститут довіреностей, що прирівнюються до нотаріально посвідчених, органами квазінотаріату на українських теренах бере свій початок з другої світової війни та набув нового розвитку у 2022 році у зв'язку розв'язаною росією війною проти України.

Здійснено аналіз нотаріальних та квазінотаріальних органів, уповноважених на посвідчення довіреностей, зокрема, осіб, уповноважених на посвідчення довіреностей, які прирівнюються до нотаріально посвідчених.

Автор виокремлює чотири основні етапи розвитку правового регулювання щодо посвідчення довіреностей в незалежній Україні.

Перший етап складає 1991–1993 роки; другий етап охоплює 2004–2008 роки, третій етап включає 2009–2021 роки, четвертий етап розпочався з березня 2022 року та триває до теперішнього часу.

Характеризуючи історичний досвід щодо компетенції посадових, службових осіб, які вчиняють дії, які прирівняні до нотаріально посвідчених, автор пропонує зберегти надані їм повноваження постановою Кабінету Міністрів України № 164 від 28 лютого 2022 року щодо посвідчення прирівняних до нотаріальних довіреностей також у післявоєнний час.

Надання права укладати довіреності за спрощеною процедурою під час воєнного стану в Україні є одним із важливих способів захисту прав та законних інтересів захисників та захисниць нашої держави.

Електронним доказом посвідчення довіреності, що прирівнюється до нотаріально посвідченої, є її реєстрація в Єдиному реєстрі довіреностей.

Ключові слова: довіреність, нотаріальні органи, квазінотаріальні органи, прирівняні до нотаріальних довіреностей.

Dolynska Mariia. Regarding the issue of certification of powers of attorney by natural persons in the conditions of martial law in Ukraine

The study is devoted to current problems of notarial and civil legislation of Ukraine.

The purpose of the study is to analyze the legal regulation of the institution of certification of powers of attorney in independent Ukraine during the years 1991–2023, including those equivalent to notarized ones in the conditions of martial law in Ukraine.

The development of legislative regulation of certification by notary and quasi-notary bodies on behalf of natural persons of powers of attorney, including powers of attorney equivalent to notarized ones, in Ukraine during 1991–2023 is characterized.

The institution of powers of attorney, equivalent to notarized ones, by quasi-notarial bodies on Ukrainian territory dates back to the Second World War and acquired a new development in 2022 in connection with the war launched by Russia against Ukraine.

An analysis of notarial and quasi-notarial bodies authorized to certify powers of attorney, in particular, persons authorized to certify powers of attorney, which are equivalent to notarized ones, was carried out.

The author singles out four main stages of the development of legal regulation regarding certification of powers of attorney in independent Ukraine.

The first stage is 1991–1993; the second phase covers the years 2004–2008, the third phase includes the years 2009–2021, the fourth phase started from March 2022 and continues until now.

Characterizing the historical experience regarding the competence of officials and officials who perform actions that are equivalent to notarized powers of attorney, the author proposes to preserve the powers granted to them by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 164 of February 28, 2022 regarding the certification of notarized powers of attorney also in the post-war period.

Granting the right to conclude powers of attorney under a simplified procedure during martial law in Ukraine is one of the important ways to protect the rights and legitimate interests of the defenders of our state.

Electronic proof of a power of attorney, equivalent to a notarized one, is its registration in the Unified Register of Powers of Attorney.

Key words: *power of attorney, notarial bodies, quasi-notarial bodies, equivalent to notarial powers of attorney.*

Вступ. Дійсно, діяльність нотаріату є різновидом як правозастосовної, так і юрисдикційної діяльності, торкається найбільш важливих та істотних аспектів здійснення прав громадянами і юридичними особами та підлягає здійсненню в процесуальній формі [1, с. 82], певними органами та особами, уповноваженими на це державою Україною загалом.

Інститут посвідчення довіреностей з давніх часів існував на українських теренах.

Війна в Україні вплинула на все життя держави, суспільства та кожного громадянина, в тому числі на здійснення фізичними особами своїх прав та інтересів у різних сферах (цивільних, спадкових, сімейних) правовідносин та на діяльність нотаріальних органів. Станом на кінець лютого 2022 року, це призвело до фактичного припинення діяльності органів нотаріату та квазінотаріату, зокрема на територіях, де велися військові дії та на окупованих територіях.

Військові події привели до значного збільшення кількості захисників та захисниць держави, тимчасово переміщених осіб, які також потребують захисту прав та інтересів. Постановою Кабінету Міністрів України № 209 від 06.03.2022 року «Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану» [2] надано право новим квазінотаріальним органам посвідчувати довіреності та заповіти, що прирівнюються до нотаріально посвідчених – лише в умовах воєнного стану.

Враховуючи зміни законодавства щодо становлення нових квазінотаріальних органів держави під час воєнного стану у 2022 році, в тому числі щодо посвідчення ними окремих довіреностей, постала потреба у проведенні цього дослідження.

Наукова розвідка щодо правового регулювання посвідчення нотаріальних довіреностей загалом та довіреностей, що прирівнюються до нотаріально посвідчених, сприятиме подальшій еволюції та удосконаленню українського цивільного та нотаріального законодавства.

Мета дослідження – аналіз правового регулювання інституту посвідчення довіреностей у незалежній Україні протягом 1991–2023 років, в тому числі тих, що прирівнюються до нотаріально посвідчених в умовах воєнного стану в Україні.

Матеріали та метод. Проблемам діяльності органів нотаріату та квазінотаріату України присвячено достатньо праць науковців та практиків. Серед них варто виокремити праці: В. Баранкової, М. Дякович, В. Комарова, О. Коротюк, О. Кухарева, А. Серої, С. Фурси, Є. Фурси, Є. Харитонова, О. Харитонovoї та багатьох інших. Однак, у працях науковців недостатньо приділено уваги правовому регулюванню посвідчення довіреностей в умовах воєнного стану в Україні, в тому числі, довіреностей, що прирівнюються до нотаріальних.

При дослідженні порядку посвідчення довіреностей під час воєнного стану в Україні

використано як спеціальні, так і загальнонаукові методи пізнання: діалектичний, історичний, логічний, порівняльно-правовий, системний та інші.

Результати. На час визнання незалежності в Україні, вчинення нотаріальних дій надалі проводилося згідно з вимогами Цивільного кодексу 1963 року та Закон УРСР «Про державний нотаріат» 1974 року.

Органами, які вчиняли нотаріальні дії на той час були державні нотаріальні контори, виконавчі комітети міських та селищних, а також сільських рад народних депутатів.

Також продовжували існувати квазінотаріальні органи, які посвідчували прирівняні до нотаріальних довіреності, які беруть свій початок з другої світової війни, яка привела до різкого скорочення кількості вчинюваних нотаріальних дій, основну масу яких складало засвідчення копій документів [3]. Однак цей період характеризувався тим, що було запроваджено низку спрощених правил під час проведення нотаріальних дій щодо військовослужбовців, у 1942 році було передбачено посвідчення довіреностей, які прирівнювалися до нотаріально посвідчених. Дія вищевказаних правил була перенесена на мирний час та імплементована у норми статті 65 Цивільного кодексу УРСР [4], а згодом перенесено у статтю 16 Закону УРСР «Про державний нотаріат» 1974 року [5].

Очевидно, що протягом першого етапу розвитку правового регулювання щодо посвідчення довіреностей в незалежній Україні (1991–1993 роки), органами, які вправі були посвідчувати нотаріальні та прирівняні до нотаріальних довіреностей виступали:

1. Органи уповноважені на вчинення нотаріальних дій, в тому числі довіреностей:

а) державні нотаріуси, заступники старших державних нотаріусів та старші державні нотаріуси державних нотаріальних контор;

б) голови, заступники голови або секретарі виконавчих комітетів міських та селищних чи сільських рад народних депутатів (де немає державних нотконтор),

2. Квазінотаріальні органи, уповноважені на вчинення прирівняних до нотаріальних

довіреностей, службові особи, що вказані у статті 16 Закону УРСР «Про державний нотаріат».

Вважаємо, що консульські установи СРСР – з моменту проголошення незалежності України, хоча і були передбачені у статті 3 вищевказаного нотаріального Закону, та вчиняли певні нотаріальні дії для громадян України, не слід відносити до нотаріальних органів держави України.

Наступний етап розвитку правового регулювання інституту довіреностей розпочався з прийняттям 2.09.1993 року Закону України «Про нотаріат» [6], який набрав чинності з січня 1994 року. Вищевказаний Закон – надав право вчиняти нотаріальні дії, в тому числі посвідчувати довіреності, крім державних нотаріусів державних нотаріальних контор, також приватним нотаріусами. При цьому зауважуємо, що державні нотаріуси державних нотаріальних архівів вправі видавати лише дублікати довіреностей, що зберігаються в них, а також засвідчують відповідність копій вищевказаних довіреностей.

Хоча посадовим особам виконавчих комітетів міських та селищних чи сільських рад народних депутатів (де немає нотаріусів) було суттєво скорочено нотаріальні повноваження, вони були вправі і надалі посвідчувати доручення, за винятком доручень, призначених для дії за межами кордону держави.

Новопризначеними органами, уповноваженими для вчинення нотаріальних дій, стали консульські установи України, до компетенції яких відповідно до статті 38 вищевказаного закону відносилось також посвідчення доручень. Зауважуємо, що глава XI Консульського статуту України від 2.04.1994 року присвячена правилам вчинення нотаріальних дій.

У статті 40 Закону України «Про нотаріат» встановлено перелік осіб, які уповноважені на посвідчення доручень, що прирівнюються до нотаріально посвідчених (фактично повторена норма статті 16 Закону УРСР «Про державний нотаріат» 1974 року). На допомогу квазінотаріальним органам постановою Кабінету Міністрів України № 419 від 15.06.1994 р. затверджено Порядок посвідчення заповітів

і доручень, прирівнюваних до нотаріально посвідчених.

Цивільний кодекс України 2003 року також, крім традиційних нотаріальних органів та органів місцевого самоврядування, консульських установ [7], врегулював порядок посвідчення прирівняних до нотаріальних, в тому числі довіреностей – у статті 245 законодавчого акту. Наприклад, у частині четвертій вищевказаної статті передбачено вид довіреностей, які укладаються у простій письмовій формі та підлягають посвідченню відповідною посадовою особою організації, в якій такий довіритель працює, навчається, перебуває на стаціонарному лікуванні, або за місцем його проживання [7]. При цьому зауважуємо, що довіритель також вправі посвідчувати такі довіреності в нотаріальному порядку.

З часом, постановою Кабінету Міністрів України № 940 від 6.07.2006 року затверджено у новій редакції Порядку посвідчення заповітів і довіреностей, що прирівнюються до нотаріально посвідчених.

О. Нелін стверджує, що Цивільний кодекс України 2003 року та Закон України «Про нотаріат» 1993 року також підтвердили концепцію квазінотаріату [8, с. 20], – наявність органів, посадових чи службових осіб, уповноважених на вчинення прирівняних до нотаріальних дій, зокрема довіреностей.

Детальне дослідження щодо класифікації видів довіреностей та думок вчених з цього питання проведено А. Серою, однак авторкою не достатньо уваги приділено, прирівняним до нотаріальних довіреностей, оскільки авторка вважає їх іншими за процесуальною формою [9, с. 100].

Закон України № 614-VI від 01.10.2008 р. «Про внесення змін до Закону України «Про нотаріат» [10], який вважають малою нотаріальною реформою, суттєво звузив компетенцію щодо вчинення нотаріальних дій посадових осіб органів місцевого самоврядування. Так, відповідно у статті 37 Закону посадовим не надано право посвідчувати довіреності [11, с. 150]. Вищевказані новели зазнали негативних відгуків тому 03.03.2009 року прийнято Закони України: № 1055-17 «Про вне-

сення змін до статті 245 Цивільного кодексу України щодо повноважень посадових осіб органів місцевого самоврядування по вчиненню дій, прирівняних до нотаріальних» [12], та № 1054-VI «Про внесення змін до Закону України «Про нотаріат» щодо повноважень по вчиненню нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування» [13], де встановлено новий перелік довіреностей, що прирівнюються до нотаріально посвідчених, у якому надано право посадовим особам органів місцевого самоврядування посвідчувати окремі довіреності. Тобто, вказаними законодавчими актами від 3 березня 2009 року започатковано наступний третій етап становлення правового регулювання посвідчення довіреностей у сучасній Україні.

Звертаємо увагу на те, що посадові особи органів місцевого самоврядування посвідчуються довіреності лише від громадян, які проживають на території сільської чи селищної ради та не мають право посвідчувати довіреності від юридичних осіб та призначених для дії за межами України [14, с. 197].

Законом України № 1254-VI від 14.04.2009 року «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України щодо діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України» [15], надано право особі, яка тримається в установі виконання покарань чи слідчому ізоляторі, скласти довіреність, яка може бути посвідчена начальником установи виконання покарань чи слідчого ізолятора».

Аналізуючи види посадових та службових осіб України, які посвідчують заповіти та довіреності, що прирівнюються до нотаріально посвідчених посадовими та службовими особами, авторка статті виокремлює десять груп суб'єктів [4, с. 60].

Роз почата 24 лютого 2022 року Росією війна проти незалежної України спричинила прийняття Президентом України Указу № 64 від 24 лютого 2022 р. «Про введення воєнного стану в Україні». Тому з метою захисту від несанкціонованих дій агресора, робота більшості державних реєстрів була призупи-

нена, чим спочатку паралізувало діяльність як нотаріальних, так і квазінотаріальних органів. Варто зауважити, що все-таки, з певними перебоями, на підконтрольній Україні території, діяли як Реєстр нотаріусів, так і Єдиний реєстр довіреностей та Спадковий реєстр.

Кабінетом Міністрів України прийнято постанову № 164 від 28.02.2022 року «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» [16], яка регулювали особливості провадження нотаріальної діяльності під час воєнного стану в державі, та яка в подальшому зазнала значущих змін та доповнень. Однак у нормативному акті не було врегульовано питання доступу до нотаріальних послуг всіх без винятку громадян України, зокрема захисників та захисниць держави.

Наступна постанова Кабінету Міністрів України № 209 від 06.03.2022 року «Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану» [2] запровадила суттєві зміни до вищевказаної постанови Кабінету Міністрів України № 164 від 28.02.2022 р., та які, серед іншого, стосувалися питань посвідчення довіреностей та заповітів новими квазінотаріальними органами держави, тобто усунуто пробіли щодо доступу до квазінотаріальних послуг.

Зокрема, доповнено попередню постанову новим пунктом четвертим та встановлено, що «в умовах воєнного стану довіреності, крім довіреностей на право розпорядження нерухомим майном, управління та розпорядження корпоративними правами та заповіти військовослужбовців Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також працівників правоохоронних (спеціальних) органів, органів цивільного захисту, які залучаються до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії іноземної держави, можуть посвідчуватися командиром (начальником) цих формувань (органів) або іншою уповноваженою таким командиром (начальником) особою з подальшим надсиланням таких заповітів через Генеральний штаб Збройних Сил, Міністерство оборони, відповідний правоохоронний (спеціальний) або інший орган до Міністерства юстиції або його територіального органу для забезпечення їх реєстрації нотаріусами в Єдиному реєстрі довіреностей, Спадковому реєстрі» [2].

На думку О. Кухарєва, що відбулося розширення переліку осіб, що наділені правом посвідчувати заповіти [17].

Вважаємо, що це також стосується посвідчення окремих видів довіреностей, що прирівнюються до нотаріально посвідчених.

Також постановою Кабінету Міністрів України № 209 від 06.03.2022 року дозволено державним та приватним нотаріусам тимчасово посвідчувати довіреності без використання спеціальних бланків нотаріальних документів, тобто на білих аркуша з обов'язковим нанесенням на них за допомогою комп'ютерної техніки реквізитів нотаріуса.

Таким чином, березень 2022 року став відліком нового четвертого етапу становлення правового регулювання інституту довіреностей в незалежній Україні.

На підконтрольній Україні території, і надалі продовжують діяти нотаріальні та квазінотаріальні органи, які вчиняють нотаріальні дії, а також вчиняються прирівняні до нотаріальних дії (зокрема, довіреності та заповіти), встановленими в законодавчому порядку посадовими чи службовими особами, перерахованими у статтях 245, 1252 Цивільного кодексу України та статтях 40, 40-1, 78 Закону України «Про нотаріат», однак з дотриманням законодавства України, яке діє в умовах воєнного стану. Більш детально суб'єкти нотаріального процесу, які уповноважені на посвідчення як нотаріальних, так і прирівняних до нотаріальних довіреностей під час воєнного стану авторкою статті розглянуто у Довіднику «Порядок посвідчення довіреностей та заповітів, прирівняних до нотаріально посвідчених» [18].

Наступні значущі зміни щодо порядку посвідчення окремих видів квазінотаріальних довіреностей, вищевказаними органами

відбулися згідно постанови Кабінету Міністрів № 480 від 19.04.2022 року «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо діяльності нотаріусів та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану» [19], якою у новій редакції викладено пункт четвертий постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 164.

Аналізуючи вищевказані зміни стосовно посвідчення довіреностей, приходимо до висновку, що: по-перше, заборонено новопризначеним органам квазінотаріату, посвідчувати також довіреності на розпорядження цінними паперами (в додаток до заборони посвідчення довіреностей на право розпорядження нерухомим майном, управління та розпорядження корпоративними правами); по-друге, зобов'язано осіб, уповноважених на посвідчення довіреностей, укладати їх згідно з вимогами Порядку посвідчення заповітів і довіреностей, що прирівнюються до нотаріально посвідчених.

Оскільки лише 28 квітня 2022 року вказана постанова набула чинності, тому з 6 березня 2022 року до 27 квітня 2022 року новими вищезазначеними органами квазінотаріату не було обов'язковим до виконання положення вимог Порядку посвідчення заповітів і довіреностей, що прирівнюються до нотаріально посвідчених [18, с. 39].

Осіб, які вправі скласти довіреності, окрім довіреностей на право розпорядження нерухомим майном, управління і розпорядження цінними паперами, а також корпоративними правами в умовах воєнного стану, згідно з вищевказаними Постановами Кабінету Міністрів, варто поділити на дві окремі групи.

До першої групи відносяться військовослужбовці Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів військових формувань.

Другу групу складають працівники правоохоронних (спеціальних) органів, органів цивільного захисту, які залучаються до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії іноземної держави.

Суб'єктами, які вправі посвідчувати окремі види довіреностей (органи квазінотаріату) від вищевказаних осіб в умовах воєнного стану виступають командир (начальник) або уповноважена таким командиром (начальником) особа Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів військових формувань, а також правоохоронних (спеціальних) органів, органів цивільного захисту, які залучаються до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії іноземної держави [18].

Законодавство України, незалежно від того суб'єкта уповноваженого, на посвідчення довіреності (приватного чи державного нотаріуса, консула, посадової особи органу місцевого самоврядування, відповідної посадової чи службової особи, яка вправі посвідчувати окремі види довіреностей у військовий час встановлено однаковий загальний порядок укладення та посвідчення довіреностей. Більш детальний порядок укладення окремих видів довіреностей в умовах воєнного стану в Україні, за участю командирів (начальників) або уповноважених ними осіб Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів військових формувань, а також правоохоронних (спеціальних) органів, органів цивільного захисту, які залучаються до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії іноземної держави розглянуто автором статі у вищевказаному Довіднику.

Постановою Кабінету Міністрів України № 719 від 24.06.2022 року «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо нотаріату та державної реєстрації в умовах воєнного стану» [20], яка набрала чинності 12.07.2022 року, зокрема, відредаговано порядок передачі посвідчених новими квазінотаріальними органами довіреностей для подальшої їх реєстрації нотаріусами в Єдиному реєстрі довіреностей. Дійсно, посвідчені новими квазінотаріальними органами окремі види довіреностей укладаються у двох примірниках, підлягають реєстрації у реєстрі для реєстрації довіреностей та заповітів, який є паперовим доказом посвідчення

такої довіреності. Другий екземпляр довіреності направляється для реєстрації в Єдиному реєстрі довіреностей, який є електронним доказом її посвідчення.

Постановою Кабінету Міністрів України № 469 від 9.05.2023 року «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо нотаріату, державної реєстрації та функціонування державних електронних інформаційних ресурсів в умовах воєнного стану» [21], тому числі передбачено, що особа, на чие ім'я була укладена довіреність в нотаріальному порядку на чистому аркуші паперу, тобто без нотаріального бланку (відповідно до діючого на той час законодавства), повинна звернутися до нотаріуса, який таку довіреність посвідчив за підтвердження факту її укладення. Також вищевказаною постановою, яка набрала чинність 23 травня 2023 року знову повернуто вчинення нотаріальних дій державними та приватними нотаріуси держави, зокрема, довіреностей – з використанням спеціальних бланків нотаріальних документів.

Оскільки відповідні зміни щодо розширення видів нових суб'єктів, уповноважених на посвідчення окремих видів довіреностей не було внесено до Порядку посвідчення

заповітів і довіреностей, що прирівнюються до нотаріально посвідчених, пропонуємо законодавцю виправити таку ситуацію.

Вважаємо, що зміни щодо переліку осіб, уповноважених на посвідчення окремих видів довіреностей повинні стосуватися як норм статі 245 Цивільного кодексу України, так і норм статті 40 Закону України «Про нотаріат».

Висновки. Надання права укладати довіреності за спрощеною процедурою є одним із важливих способів захисту прав та законних інтересів захисників та захисниць нашої держави.

Характеризуючи історичний досвід щодо компетенції посадових, службових осіб, які вчиняють дії, прирівняні до нотаріально посвідчених, на нашу думку, є необхідність в збереженні їх повноважень при посвідченні прирівняних до нотаріальних довіреностей в подальшому в післявоєнний мирний час.

Посвідчені у порядку постанови Кабінету Міністрів України № 164 від 28 лютого 2022 року посадовими та службовими особами окремі види довіреностей слід вважати прирівняними до нотаріально посвідчених. Посвідчені квазінотаріальні довіреності підлягають подвійній реєстрації, в тому числі в Єдиному реєстрі довіреностей.

Список використаних джерел:

1. Долинська М.С. Особливості реалізації нотаріальної діяльності в незалежній Україні. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична.* 2015. Вип. 3. С. 75–84.
2. Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2022 р. за № 209. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/209-2022-%D0%BF#n2>.
3. Долинська М. С. Особливості провадження нотаріальної діяльності на українських землях під час Другої світової війни. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична.* 2017. Вип. 4. С. 118–127.
4. Долинська М. С. До питання компетенції посадових і службових осіб, які вчиняють дії, прирівняні до нотаріально посвідчених. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична.* 2017. Вип. 3. С. 55–65.
5. Про державний нотаріат: Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки від 25 грудня 1974 року. *Відомості Верховної Ради УРСР.* 1975. № 1. Ст. 4.
6. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-ХП. *Відомості Верховної Ради України.* 1993. № 39. Ст. 383. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>.
7. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
8. Нелін О. Нотаріат і квазінотаріат в Україні: окремі дискусійні питання. *Юридична Україна.* 2012. № 8. С. 19–22.
9. Серая А. К. Теоретичні та практичні питання класифікації довіреностей. *Право і суспільство.* 2018. № 1. С. 95–101.

10. Про внесення змін до Закону України «Про нотаріат»: Закон України від 01.10.2008 р. № 614-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2009. № 13. С. 449. Ст. 161.
11. Долинська М. С. Генеза та еволюція нотаріальної діяльності на теренах Львівщини. Львів: Растр-7, 2018. 196 с.
12. Про внесення змін до статті 245 Цивільного кодексу України щодо повноважень посадових осіб органів місцевого самоврядування по вчиненню дій, прирівняних до нотаріальних: Закон України від 03.03.2009 р. № 1055-17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1055-17#Text>.
13. Про внесення змін до Закону України «Про нотаріат» щодо повноважень по вчиненню нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування: Закону України № 1054-VI від 03.03.2009 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1054-17#Text>.
14. Долинська М.С. Особливості вчинення нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2011. Вип. 53. С. 197–203.
15. Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України щодо діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України: Закон України № 1254-VI від 14.04.2009 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1254-17#Text>.
16. Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 р. за № 164. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/164-2022-%D0%BF#Text>.
17. Кухарев Олександр. Проблеми здійснення спадкових прав в умовах воєнного стану. 7 жовтня 2022 року. URL: <https://sud.ua/uk/news/blog/251193-problemi-zdiysnennya-spadkovikh-prav-v-umovakh-voennogo-stanu>.
18. Долинська М. С. Порядок посвідчення довіреностей та заповітів, прирівняних до нотаріально посвідчених: довідник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2023. 184 с.
19. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо діяльності нотаріусів та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану постанова Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2022 року за № 480. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/480-2022-%D0%BF#n2>.
20. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо нотаріату та державної реєстрації в умовах воєнного стану: Постановою Кабінету Міністрів України № 719 від 24.06.2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/719-2022-%D0%BF#Text>.
21. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо нотаріату, державної реєстрації та функціонування державних електронних інформаційних ресурсів в умовах воєнного стану: Постановою Кабінету Міністрів України № 469 від 9.05.2023 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/469-2023-%D0%BF#n2>.

References:

1. Dolynska, M. (2015). Osobly`vosti realizaciyi notarial`noyi diyal`nosti v nezalezhnij Ukrayini [Peculiarities of implementation of notarial activity in independent Ukraine]. *Naukovyj visnyk Lvivskogo derzhavnogo universytetu vnutrishnix sprav. Seriya yurydychna*, 3, P. 75–84 [in Ukrainian].
2. Deyaki py`tannya derzhavnoyi reyestraciyi ta funkcionuvannya yedy`ny`x ta derzhavny`x reyestriv, derzhatelem yaky`x ye Ministerstvo yusty`ciyi, v umovax voyennogo stanu [Some issues of state registration and functioning of unified and state registers, the holder of which is the Ministry of Justice, in the conditions of martial law: resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine]: postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny` vid 06.03.2022 r. No. 209. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/209-2022-%D0%BF#n2> [in Ukrainian].
3. Dolynska, M. (2017). Osobly`vosti provadzhennya notarial`noyi diyal`nosti na ukrayinsky zehmlyah pid chas Drugoyi svitovoyi vijny` [Peculiarities of implementation of notarial activity in independent Ukraine]. *Naukovyj visnyk Lvivskogo derzhavnogo universytetu vnutrishnix sprav. Seriya yurydychna*, No 4, P. 118–127 [in Ukrainian].
4. Dolynska, M. (2017). Do py`tannya kompetencyi posadovyh i sluzhbovyh osib, yaki vchynuyut diyi, pryivnyani do notarialno posvidchenyh [On the issue of the competence of public individuals, official persons who carry out the actions that equal to notarial]. *Naukovyj visnyk Lvivskogo derzhavnogo universytetu vnutrishnix sprav. Seriya yurydychna*. No 3, P. 55–65 [in Ukrainian].
5. Pro derzhavny`j notariat [On the state notary: Law of the Ukrainian Soviet Socialist Republic]: Zakon Ukrayins`koyi Radyans`koyi Socialisty`chnoyi Respubliky` vid 25 grudnya 1974 roku. *Vidomosti Verxovnoyi Rady` URSR*. 1975 r. No. 1. St. 4 [in Ukrainian].
6. Pro notariat [About the notary: Law of Ukraine]: Zakon Ukrayiny` vid 02.09.1993 r. No. 3425-XII. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3425-12> [in Ukrainian].

7. Cyvilnyj kodeks Ukrayiny [The Civil Code of Ukraine] : Zakon Ukrayiny vid 16.01.2003 r. No. 435-IV. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15> [in Ukrainian].

8. Nelin, O. (2012). Notariat i kvazinotariat v Ukrayini: okremi dyskusijni pytannya [Notary and quasi-notary in Ukraine: separate discussion issues]. *Yurydychna Ukrayina*, No 8, P. 19–22 [in Ukrainian].

9. Syeraya, A.K. (2018) Teoretychni ta praktychni pytannya klasyfikaciyi dovirenostej [Theoretical and practical issues of classification of powers of attorney]. *Pravo i suspilstvo*, No 1, P. 95–101 [in Ukrainian].

10. Pro vnesennya zmin do Zakonu Ukrayiny «Pro notariat» [On amendments to the Law of Ukraine "On Notaries": Law of Ukraine] : Zakon Ukrayiny vid 01.10.2008 r. No. 614–V. Vidomosti Verxovnoyi Rady Ukrayiny. 2009 r. No. 13. P. 449. St. 161 [in Ukrainian].

11. Dolynska, M.S. (2018). Geneza ta evolyuciya notarialnoyi diyalnosti na terenax Lvivshhyny: monografiya [The genesis and evolution of notarial activity in the territories of Lviv Region: monograph]. Lviv: Rastr-7. 196 p. [in Ukrainian].

12. Pro vnesennya zmin do statti 245 Cy`vil`nogo kodeksu Ukrayiny` shhodo povnovazhen` posadovyh osib organiv misceвого samovryaduvannya po vchy`nennyu dij, pry`rivnyanyh do notarialnyh [On amendments to Article 245 of the Civil Code of Ukraine regarding the powers of officials of local self-government bodies to perform actions equivalent to notarial actions: Law of Ukraine]: Zakon Ukrayiny` vid 03.03.2009 r. No. 1055-17. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1055-17#Text> [in Ukrainian].

13. Pro vnesennya zmin do Zakonu Ukrayiny` «Pro notariat» shhodo povnovazhen` po vchy`nennyu notarial`nyh dij posadovymy osobamy organiv misceвого samovryaduvannya [On amendments to the Law of Ukraine "On Notaries" regarding the powers to perform notarial acts by officials of local self-government bodies: Law of Ukraine]: Zakonu Ukrayiny vid 03.03.2009 r. No. 1054-VI. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1054-17#Text> [in Ukrainian].

14. Dolynska, M.S. (2011). Osoblyvosti vchynennya notarialnyh dij posadovymy osobamy organiv misceвого samovryaduvannya [Peculiarities of performance of notarial acts by officials of local self-government bodies]. *Visnyk Lvivskogo universytetu. Seriya yurydychna*, No. 53, P. 197–203 [in Ukrainian].

15. Pro vnesennya zmin ta vyznannya takymy, shho vtratyly chynnist, deyakyh zakonodavchyh aktiv Ukrayiny shhodo diyal`nosti Derzhavnoyi kryminalno-vykonavchoyi sluzhby Ukrayiny [On the introduction of changes and recognition as invalid of some legislative acts of Ukraine regarding the activities of the State Criminal Enforcement Service of Ukraine: Law of Ukraine]: Zakon Ukrayiny vid 14.04.2009 r. No 1254-VI. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1254-17#Text> [in Ukrainian].

16. Deyaki pytannya notariatu v umovax voyennogo stanu [Some issues of the notary under martial law: resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine]: postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny` vid 28.02.2022 r. No 164. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/164-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

17. Kuxaryev, Oleksandr. (2022). Problemy zdiysnennya spadkovykh prav v umovax voyennogo stanu [Problems of exercising inheritance rights under martial law]. 7 zhovtnya 2022 roku. Retrieved from: <https://sud.ua/uk/news/blog/251193-problemi-zdiysnennya-spadkovykh-prav-v-umovakh-voyennogo-stanu> [in Ukrainian].

18. Dolynska, M.S. (2023). Poryadok posvidchennya dovirenostej ta zapovitiv, pryivnyanyh do notarialno posvidchenykh : dovidnyk [Manual: The procedure for certification of powers of attorney and wills equated to notarized ones]. Lviv : Lvivskiy derzhavnyj universytet vnutrishnix sprav. 184 p. [in Ukrainian].

19. Pro vnesennya zmin do deyakyh postanov Kabinetu Ministriv Ukrayiny` shhodo diyal`nosti notariusiv ta funkcionuvannya yedynyh ta derzhavnyh reyestriv, derzhatelem yakyh ye Ministerstvo yustyciyi, v umovax voyennogo stanu [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine on making changes to some resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine regarding the activities of notaries and the functioning of unified and state registers, the holder of which is the Ministry of Justice, under martial law]: postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny` vid 19.04.2022 r. No 480. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/480-2022-%D0%BF#n2> [in Ukrainian].

20. Pro vnesennya zmin do deyakyh postanov Kabinetu Ministriv Ukrayinyh` shhodo notariatu ta derzhavnoyi reyestraciyi v umovax voyennogo stanu [On making changes to some resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine regarding notary and state registration under martial law: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine]: Postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrayiny` vid 24.06.2022 r. No 719. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/719-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

21. Pro vnesennya zmin do deyakyh postanov Kabinetu Ministriv Ukrayiny shhodo notariatu, derzhavnoyi reyestraciyi ta funkcionuvannya derzhavnyh elektronnyh informacijnyh resursiv v umovax voyennogo stanu [On making changes to some resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine regarding notary, state registration and the functioning of state electronic information resources under martial law: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine]: Postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrayiny` vid 9.05.2023 r. No 469. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/469-2023-%D0%BF#n2> [in Ukrainian].